

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ลักษณะของกิจกรรมและหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ขอบเขตความรู้ที่ต้องการ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการและต้องการความรู้ด้านงานเทคนิค เพื่อนำไปใช้ในการทำรายการและจัดหมู่หนังสือของห้องสมุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2540 จำนวนทั้งสิ้น 2,938 คน จำแนกเป็นครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 870 คน และครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2,068 คน และเมื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างครูบรรณารักษ์เพื่อหาขนาดตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน(Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ตัวอย่างกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 352 คน และเมื่อนำกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มาเทียบอัตราส่วน จะเป็นกลุ่มตัวอย่างของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 105 คน และครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 247 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม "ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ ในด้านเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ลักษณะของกิจกรรมและหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ขอบเขตความรู้ที่ต้องการ

ตอนที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูบรรณารักษ์ที่มีต่อความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทางไปรษณีย์ให้แก่ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 352 คน ซึ่งเป็นครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 105 คน และครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 247 คน

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 302 ฉบับ ได้คัดแยกออกเป็นกลุ่มตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ และผู้วิจัยได้นำข้อมูลของแต่ละกลุ่มมาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอข้อมูลในรูปตารางและคำบรรยายประกอบตาราง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

จากการส่งแบบสอบถามให้ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 352 คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 302 ฉบับ(85.80%) เป็นแบบสอบถามจากครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง 91 คน(86.67%) และครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ 211 คน (85.43%) ทำให้ทราบสถานภาพของครูบรรณารักษ์และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องดังนี้

ครูบรรณารักษ์โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี(93.71%) จบการศึกษาสาขาวิชาอื่นที่มีใช้ทางบรรณารักษศาสตร์(83.11%) มีประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดต่ำกว่า 5 ปี (61.46%) และครูบรรณารักษ์ทุกคนต้องทำงานห้องสมุดและรับผิดชอบงานอื่นด้วย งานอื่น ๆ ที่ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องทำคือสอนหนังสือ (97.67%) และเป็นครูประจำชั้น (87.00%)

ครูบรรณารักษ์ส่วนน้อย(16.89%)จบการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ครูบรรณารักษ์จบการศึกษามี 24 สาขาวิชา โดย 5 อันดับแรกที่ครูบรรณารักษ์จบการศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษา(57 คน) ภาษาไทย(43 คน) วิทยาศาสตร์(19 คน) ภาษาอังกฤษ(17 คน) และคณิตศาสตร์(15 คน) ส่วนประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์นับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนนั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (67.68%) เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง โดยที่ เคยเข้ารับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิปัตร(37.71%) และเคยได้รับการนิเทศงานห้องสมุด(34.34%)

เมื่อเปรียบเทียบครูบรรณารักษ์ตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์มีสถานภาพและประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเหมือนกัน คือ ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ของโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จบการศึกษาสาขาวิชาอื่นที่มีใช้ทางบรรณารักษศาสตร์ มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดต่ำกว่า 5 ปี ต้องทำงานห้องสมุดและรับผิดชอบงานอื่นด้วย รวมทั้งเคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ คือเคยเข้ารับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิปัตร

2. ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(67.67%) ต้องการการศึกษาต่อเนื่อง และครูบรรณารักษ์ส่วนน้อย(32.78%) ไม่ต้องการการศึกษาต่อเนื่องโดยมีสาเหตุมาจากไม่มีเงินทุนสนับสนุน (20.53%) และมีภาระทางครอบครัว(18.21%) นอกจากนี้ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(67.39%) ยังมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องสาขาวิชาอื่น ๆ 5 อันดับสาขาวิชาที่ครูบรรณารักษ์จำนวนสูงสุดและรองลงมาต้องการ คือ คอมพิวเตอร์(12.50%) ภาษาอังกฤษ(8.70%) บริหารการศึกษา(7.07%) จิตวิทยาและการแนะแนว(5.98%) และคณิตศาสตร์(4.89%)

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องเหมือนกัน และส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์ที่ไม่ต้องการการศึกษาต่อเนื่องก็มีเหตุผลตรงกัน คือ มีภาระทางครอบครัวและไม่มีเงินทุนสนับสนุน ส่วนความต้องการการศึกษาต่อเนื่องสาขาวิชาอื่น ๆ นั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการศึกษาต่อเนื่อง 11 สาขาวิชา ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง 26 สาขาวิชา โดย 5 อันดับสาขาวิชาที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการตรงกันใน 4 สาขาวิชา คือ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ บริหารการศึกษา และจิตวิทยาและการแนะแนว สำหรับสาขาวิชาที่มีความต้องการไม่ตรงกัน คือ คณิตศาสตร์และภาษาไทย ซึ่งเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง

จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า สาขาวิชาที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องในสาขาวิชาอื่นตรงกันใน 4 สาขาวิชานั้น คือ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ บริหารการศึกษา และจิตวิทยาและการแนะแนว อาจเนื่องจากสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นสาขาวิชาที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานในทุกวิชาชีพในปัจจุบันครูบรรณารักษ์สามารถนำความรู้ใน 2 สาขาวิชาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการทำงานห้องสมุด ส่วนสาขาวิชาบริหารการศึกษา และจิตวิทยาและการแนะแนวเป็นสาขาวิชาที่มีประโยชน์ต่อการจัดการสอนของครูบรรณารักษ์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุรีรัตน์ กิตติภูมิชัย(2531) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาษาอังกฤษ แนะแนว คอมพิวเตอร์ และการบริหารการศึกษา

2.2 เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์

ในด้านเหตุผลที่ครูบรรณารักษ์ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น(96.53%) รองลงมาคือ ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับคนในวิชาชีพเดียวกัน(55.94%) และครูบรรณารักษ์จำนวนน้อยที่สุดต้องการปรับวุฒิการศึกษา(6.93%) สำหรับความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องนั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านสภาพร่างกายและจิตใจเอื้ออำนวย(68.95%) รองลงมาเห็นว่าผู้บริหารให้การสนับสนุน(37.37%) และครูบรรณารักษ์จำนวนน้อยที่สุดเห็นว่ามียงบประมาณสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมเพียงพอ (4.74%)

เมื่อเปรียบเทียบเหตุผลและความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีเหตุผลและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องตรงกัน

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจากครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ที่มีชื่อทางบรรณารักษศาสตร์(ตารางที่ 2) จึงไม่ทราบหลักและวิธีการดำเนินงานห้องสมุดอย่างถูกต้องและไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ จึงเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุรีรัตน์ กิตติภูมิชัย(2531) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงานและงานวิจัยของทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ(2522) และนพพร เพียรพิบูล(2523) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเข้ารับการอบรมเพื่อนำมาปฏิบัติงานในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ลักษณะของกิจกรรมและหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

2.3.1 ความต้องการด้านประเภทและรูปแบบของกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(98.52%) ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการและเป็นจำนวนที่มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ(94.58%) สำหรับกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการนั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์(93.60%) ต้องการรูปแบบการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิปับัตรมากกว่าครูบรรณารักษ์(71.92%)ที่ต้องการศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์(เพื่อรับปริญญาชั้นสูงขึ้นไป)

สำหรับกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการนั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทุกรูปแบบโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การศึกษาคูงานห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ(95.07%) การอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์(93.10%) การประชุมวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์(90.64%) การนิเทศงานห้องสมุด(90.64%) การเป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ(90.64%) การทำวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์(ไม่ใช้วิทยานิพนธ์)(76.85%) และการเขียนวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์(74.38%)

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ โดยต้องการเข้ารับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิปริญญาโทมากกว่าการเข้าศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์(เพื่อรับปริญญาชั้นสูงขึ้นไป) ในส่วนของความต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการนั้น พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันเฉพาะลำดับแรก คือครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการเข้าร่วมการประชุมวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการเข้าศึกษาคุณานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ

การที่ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ อาจเนื่องจากมีกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นการศึกษาด้วยตนเองและการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีหน่วยงานจัดขึ้น ไม่ต้องใช้ทุนทรัพย์มากนัก และการเข้าร่วมกิจกรรมจะใช้ระยะเวลาสั้นๆ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานห้องสมุดได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2.3.2 ความต้องการด้านลักษณะของกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องและหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

เมื่อสอบถามความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการแต่ละรูปแบบ ได้ผลการวิจัยดังนี้

การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์ (เพื่อรับปริญญาชั้นสูงขึ้นไป)

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(63.01%) ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โดยต้องการศึกษาต่อในช่วงปิดภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน(50.00%) และต้องการศึกษาต่อที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สังกัดสถาบันราชภัฏ(73.05%)ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(71.63%) มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่ต้องการศึกษาต่อที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัย(65.96%) และตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(60.99%) โดยครูบรรณารักษ์ทั้งโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการด้านระดับการศึกษา ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษาต่อ หน่วยงานและสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่ต้องการศึกษาต่อเหมือนกัน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และต้องการศึกษาต่อในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน) ทั้งนี้ เพราะครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(93.71%)จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี(ตารางที่ 2) จึงต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาของตนเองและทำให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน ส่วนที่ต้องการศึกษาต่อในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน)นั้น เพราะว่าจะได้มีช่วงเวลาหยุดพักยาวนานสำหรับการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย (2531)ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในช่วงปิดภาคเรียน (ช่วงฤดูร้อน) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ Ostrom(1987) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องการศึกษาต่อในช่วงฤดูร้อน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทิน รวยอารี(2522) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องการเข้าเรียนเต็มเวลาในระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์มากที่สุด

การอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิบัตร

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(66.84%) ต้องการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เท่ากับจำนวนผู้ที่ต้องการอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงาน โดยต้องการเข้ารับการอบรมในช่วงปิดภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน(54.21%) และต้องการระยะเวลาของการอบรมภายใน 1 สัปดาห์(55.26%) อีกทั้งส่วนใหญ่ต้องการให้ห้องสมุด(60.32%)ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(56.61%) เป็นผู้จัด

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และเข้ารับการอบรมในเวลาราชการ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการการอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงานในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน) แต่ต้องการระยะเวลาในการอบรมภายใน 1 สัปดาห์เหมือนกัน ส่วนหน่วยงานและสถานที่ตั้งของผู้จัดอบรมนั้น ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการให้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้จัด ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้จัด

การอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(84.66%) ต้องการอ่านคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุด และอ่านในวันเสาร์-อาทิตย์(51.32%) โดยใช้บริการอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ของห้องสมุดโรงเรียน(68.62%)ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(67.02%)

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนทั้ง 2 ขนาดมีความต้องการด้านประเภทของวรรณกรรมและช่วงเวลาที่อ่านเหมือนกัน แต่หน่วยงานและสถานที่ตั้งที่ต้องการเข้าใช้แตกต่างกัน คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการเข้าใช้บริการวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการเข้าใช้บริการวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ในห้องสมุดโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการอ่านคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุด อาจเนื่องจากครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(83.11%) จบสาขาวิชาอื่นที่มีใช้ทางบรรณารักษศาสตร์(ตารางที่ 2) จึงจำเป็นต้องการคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดเพื่อสามารถดำเนินงานห้องสมุดได้ ในคู่มือจะมีรายละเอียดต่างๆ ของการทำงานห้องสมุดอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถที่จะปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศเพลิน มณีวรรณ(2534) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมต้องการให้หน่วยศึกษานิเทศน์ในระดับกรมและเขตการศึกษาผลิตคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดในด้านต่างๆ แล้วแจกจ่ายให้กับห้องสมุดโรงเรียน และต้องการให้หน่วยงานในระดับกรมและเขตการศึกษาจัดหาคู่มือการปฏิบัติงานแล้วแจกจ่ายให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนได้ใช้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ดี การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ครูบรรณารักษ์(53.43%)จำนวนมากเป็นอันดับ 3 ที่ต้องการอ่านบทความวารสารในวิชาชีพ ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ Swanson (1988) ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อในห้องสมุดโรงเรียนต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยตนเองโดยการอ่านวารสารวิชาชีพมากที่สุด

การเขียนวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(72.85%) ต้องการเขียนบทความวารสาร โดยต้องการเขียนในช่วงปิดภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน(51.66%) และต้องการได้รับความสนับสนุนในด้านความรู้เกี่ยวกับการเขียน(77.48%) โดยครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและ

โรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการด้านประเภทของวรรณกรรม ช่วงเวลาที่เขียนและความสนับสนุนเพื่อการเขียนวรรณกรรมเหมือนกัน

การทำวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์(ไม่ใช่วิทยานิพนธ์)

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(83.97%) ต้องการทำวิจัยประเภทการวิจัยประยุกต์ และต้องการทำวิจัยในช่วงปิดภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน(61.54%) โดยต้องการได้รับความสนับสนุนด้านความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย(81.41%) และแหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย(75.64%) โดยครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการด้านประเภทของการวิจัย ช่วงเวลาที่ทำวิจัยและความสนับสนุนเพื่อการทำวิจัยเหมือนกัน

การประชุมวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(90.76%) ต้องการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และต้องการเข้าร่วมการประชุมในช่วงปิดภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน(59.24%) โดยต้องการระยะเวลามากกว่า 3 วัน ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมการประชุมที่จัดโดยภาควิชาบรรณารักษศาสตร์(63.39%)ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(59.02%)

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนทั้ง 2 ขนาดมีความต้องการด้านรูปแบบของการประชุม ช่วงเวลาและระยะเวลาที่เข้าร่วมการประชุมเหมือนกัน แต่มีความต้องการด้านหน่วยงานและสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่ต้องการเข้าร่วมการประชุมต่างกัน คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางจำนวนสูงสุดต้องการให้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้จัดการประชุมและให้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดเป็นผู้จัด

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจเป็นเพราะการประชุมในรูปแบบนี้ผู้เข้าร่วมการประชุมสามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานห้องสมุดมาร่วมปรึกษาหารือกับผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งการประชุมเชิงปฏิบัติการจะได้รับความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป และครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมการประชุมในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ostrom(1988) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงฤดูร้อนมากที่สุด

การนิเทศงานห้องสมุด

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(78.26%) ต้องการได้รับการนิเทศภายในโรงเรียน และต้องการได้รับการนิเทศในเวลาราชการ โดยต้องการระยะเวลาภายใน 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่ต้องการได้รับการนิเทศจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์(58.47%)และให้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(55.19%) โดยครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการด้านรูปแบบของการนิเทศ ช่วงเวลาและระยะเวลาที่จัดเหมือนกัน แต่ความต้องการด้านหน่วยงานและสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่ต้องการให้จัดการนิเทศงานห้องสมุดมีความต้องการต่างกัน คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางจำนวนสูงสุดต้องการให้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้จัดการนิเทศและให้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดเป็นผู้จัด

การศึกษาคุณภาพห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(91.19%) ต้องการเข้าศึกษาคุณภาพในห้องสมุด โรงเรียนที่ได้รับรางวัลและให้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(76.17%) และต้องการเข้าศึกษาคุณภาพในเวลาราชการ(65.80%) โดยต้องการให้ผู้จัดที่เป็นห้องสมุด(67.72%) และให้ห้องสมุดที่จัดนั้นตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(60.85%) ส่วนระยะเวลาในการศึกษาคุณภาพนั้นมีทั้ง 3 วัน(33.68%) และ มากกว่า 3 วัน(36.79%)

เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนทั้ง 2 ขนาดมีความต้องการด้านหน่วยงานและสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่ต้องการเข้าศึกษาคุณภาพ ช่วงเวลาและระยะเวลาที่เข้าศึกษาคุณภาพตรงกัน แต่ความต้องการด้านหน่วยงานและสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่ต้องการให้จัดกิจกรรมการศึกษาคุณภาพมีความต้องการต่างกัน คือ ส่วนใหญ่ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการให้หน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดกิจกรรมการศึกษาคุณภาพและให้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดเป็นผู้จัด

การเป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(90.22%)มีเหตุผลที่ต้องการเป็นสมาชิกสมาคมฯคือ ต้องการขอคำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด โดยต้องการเสียค่าบริการเป็นสมาชิกเป็นรายปี(61.41%) และใช้เงินงบประมาณของห้องสมุดชำระเป็นค่าสมาชิกสมาคมฯ(84.78%) นอกจากนี้ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่(80.43%) ต้องการเป็นสมาชิก

ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ที่สมาคมฯจัดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(96.74%)ในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน)(53.26%) โดยครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการเป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯเหมือนกันในทุกประเด็น

2.4 ขอบเขตความรู้ที่ต้องการ

ในด้านขอบเขตความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน โดยมีครูบรรณารักษ์ที่ต้องการแต่ละด้านตามลำดับ คือ ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด(97.03%) ด้านงานบริหารและงานบริการ เท่ากัน (96.53%) ด้านงานเทคนิค(95.05%) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด(88.61%) และด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์(71.20%) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการอันดับแรกตรงกัน คือ ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด(98.39% และ 96.43%) แต่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางยังมีความต้องการความรู้ด้านงานบริหารเป็นอันดับแรกด้วย ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการความรู้ด้านงานบริการเป็นอันดับแรกอีกด้วยเช่นกัน

แม้ว่าความต้องการความรู้ด้านงานเทคนิคมีครูบรรณารักษ์ร้อยละ 95.05 ซึ่งมีจำนวนมากเป็นลำดับที่ 4 รองจากขอบเขตความรู้ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด ด้านงานบริหาร และด้านงานบริการ แต่จำนวนดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิค

การที่ครูบรรณารักษ์ต้องการขอบเขตความรู้ด้านงานเทคนิคเป็นลำดับรองจากงานกิจกรรมห้องสมุด เนื่องจากงานเทคนิคเป็นงานที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเป็นระยะเวลานานจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างแม่นยำและถูกต้อง ในขณะที่งานกิจกรรมห้องสมุดเป็นงานที่ครูบรรณารักษ์อาจจะใช้เวลาไม่มากนักในการเข้าร่วมกิจกรรมและหากมีความรู้ทางการศึกษาอยู่แล้วก็จะช่วยให้เข้าใจถึงการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในแต่ละระดับได้เป็นอย่างดีด้วย

อย่างไรก็ดี ผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิคเป็นลำดับรองจากงานกิจกรรมห้องสมุด งานบริหาร และงานบริการนั้นไป

สอดคล้องบางส่วนกับผลการวิจัยของ รัตนา แสงสว่าง(2535) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ ต้องการรับการนิเทศภายในสูงสุดคือ งานบริหาร และรองลงมาคือ งานเทคนิค

2.4.1 ด้านงานบริหาร

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านงานบริหารในทุกประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่าความรู้เฉพาะภาคปฏิบัติ โดยประเด็นย่อย 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ คือ การวางแผนงานห้องสมุด (90.26%) การบริหารงานบุคลากรห้องสมุด(76.92%) และ การบริหารงบประมาณห้องสมุด (74.87%) เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการขอบเขตความรู้ด้านงานบริหารตรงกัน 2 ประเด็น คือ การวางแผนงานห้องสมุด และ การบริหารงานบุคลากรห้องสมุด ส่วนประเด็นที่อยู่ใน 3 อันดับสูงสุด แต่ครูบรรณารักษ์ต้องการต่างกัน คือ การประเมินผลงานห้องสมุด เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง และ การบริหารงบประมาณห้องสมุด เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่

2.4.2 ด้านงานเทคนิค

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิคในทุกประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยประเด็นย่อย 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ คือ การทำรายการและจัดหมู่ทรัพยากรห้องสมุด(90.63%) การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด และการบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุด มีเท่ากัน(85.42%) เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการขอบเขตความรู้ด้านงานเทคนิคตรงกันทั้ง 3 ประเด็น คือ การทำรายการและจัดหมู่ทรัพยากรห้องสมุด การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด และการบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุด

2.4.3 ด้านงานบริการ

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านงานบริการในทุกประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่าความรู้เฉพาะภาคปฏิบัติ โดยประเด็นย่อย 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการคือ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด (84.62%) บริการยืม-คืนหนังสือ(83.59%) และ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (74.87%) เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์

โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการขอบเขตความรู้ด้านงานบริการตรงกัน 2 ประเด็น คือ บริการยืม-คืนหนังสือ และ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด ส่วนประเด็นย่อยที่อยู่ใน 3 อันดับสูงสุดแต่มีครูบรรณารักษ์ต้องการต่างกัน คือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง และบริการให้อ่านโดยเสรีเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่

2.4.4 ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านงานกิจกรรมห้องสมุดในทุกประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่าความรู้เฉพาะภาคปฏิบัติ โดยประเด็นย่อย 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ คือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน(86.73%) กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด(85.71%) และ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน(84.18%) เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า 3 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการขอบเขตความรู้ด้านงานกิจกรรมห้องสมุดตรงกัน 2 ประเด็น คือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ส่วนประเด็นที่อยู่ใน 3 อันดับสูงสุดแต่ครูบรรณารักษ์ต้องการต่างกันคือ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง และกิจกรรมส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่

2.4.5 ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ทั้ง 2 ประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่าความรู้เฉพาะภาคปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการขอบเขตความรู้ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ตรงกันทั้ง 2 ประเด็น คือ กระบวนการวิจัย และสถิติสำหรับการวิจัย

2.4.6 ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดทั้ง 3 ประเด็นย่อยและต้องการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่าความรู้เฉพาะภาคปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมสำเร็จรูปมากกว่า

คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งต่างจากครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เบื้องต้นมากกว่าโปรแกรมสำเร็จรูป

2.5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ในด้านการนำความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ที่ครูบรรณารักษ์ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องไปใช้ประโยชน์นั้น พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ตามลำดับ คือ ด้านงานเทคนิคและกิจกรรมของห้องสมุด เท่ากัน(94.55%) ด้านงานบริหารและงานบริการ เท่ากัน(93.07%) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด(78.71%) และด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์(60.89%) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ร้อยละสูงสุดของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการนำความรู้ด้านงานเทคนิคไปใช้ประโยชน์(93.55%) ในขณะที่ร้อยละสูงสุดของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการนำความรู้ด้านงานบริการและงานกิจกรรมห้องสมุด เท่ากัน(95.71%)ไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า งานกิจกรรมห้องสมุดเป็นงานที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำไปใช้ประโยชน์มากเป็นอันดับ 1 นั้น สอดคล้องกับความต้องการขอบเขตความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งเช่นกัน

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการนำความรู้ด้านงานเทคนิคไปใช้ประโยชน์มากเป็นอันดับ 1 เท่ากับงานกิจกรรมห้องสมุด แต่ต้องการได้รับความรู้ด้านงานเทคนิคมากเป็นอันดับ 4 อาจเนื่องมาจากเมื่อครูบรรณารักษ์ต้องการดำเนินงานห้องสมุดความรู้ด้านงานเทคนิคสามารถใช้ในการจัดหนังสือและวัสดุในห้องสมุดอย่างแท้จริง แต่ที่ต้องการได้รับความรู้ทางด้านนี้เป็นลำดับหลังๆ น่าจะมีสาเหตุมาจากเนื้อหาความรู้ทางด้านนี้ ซึ่งครูบรรณารักษ์มีพื้นความรู้สาขาอื่น จึงเห็นว่ายากแก่การเรียนรู้และปฏิบัติจึงมีความต้องการน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการนำไปใช้ประโยชน์

2.5.1 ด้านงานบริหาร

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านงานบริหารไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย ยกเว้น 1 ประเด็นที่ครูบรรณารักษ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นำไปใช้ประโยชน์ คือ การรายงานสรุปผลการใช้งบประมาณห้องสมุด(45.21%) โดย 5 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การจัดทำป้ายหรือสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับห้องสมุด(72.34%) การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

ห้องสมุด(70.21%) การเก็บสถิติการปฏิบัติงานห้องสมุดและผู้ใช้ห้องสมุด(69.68%) การนำผลการประเมินมาพัฒนางานห้องสมุดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(67.55%) และการเลือกใช้และจัดทำสื่อในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด(64.89%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำประเด็นความรู้ด้านงานบริหารไปใช้ประโยชน์ตรงกัน 3 ประเด็น คือ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานห้องสมุด การจัดทำป้ายหรือสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับห้องสมุด และการนำผลการประเมินมาพัฒนางานห้องสมุดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนประเด็นความรู้ที่มีความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ไม่ตรงกัน 3 ประเด็น คือ การแบ่งงานของห้องสมุด ซึ่งเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง ในขณะที่การเก็บสถิติการปฏิบัติงานห้องสมุดและผู้ใช้ห้องสมุด และการจัดทำรายงานประจำปีของห้องสมุดเป็นประเด็นที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์

2.5.2 ด้านงานเทคนิค

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านงานเทคนิคไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย โดย 5 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การซ่อมทรัพยากรห้องสมุดที่ชำรุด(86.91%) การทำรายการและจัดหมู่หนังสือของห้องสมุด(85.86%) การลงทะเบียนทรัพยากรห้องสมุด(78.01%) การเลือกและจัดหาทรัพยากรห้องสมุด(74.87%) และการทำสัญลักษณ์ให้กับทรัพยากรห้องสมุด(71.20%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำความรู้ด้านงานเทคนิคไปใช้ประโยชน์ตรงกัน 4 ประเด็น คือ การลงทะเบียนทรัพยากรห้องสมุด การทำรายการและจัดหมู่ทรัพยากรห้องสมุด การทำสัญลักษณ์ให้กับทรัพยากรห้องสมุด และการซ่อมทรัพยากรห้องสมุดที่ชำรุด ส่วนประเด็นความรู้ที่มีความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ไม่ตรงกัน 3 ประเด็น คือ การทำรายการและจัดหมู่สื่อดัดทัศนวิสัย ซึ่งเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง ในขณะที่การเลือกและจัดหาทรัพยากรห้องสมุด และการเลือกวิธีและพิจารณาจำหน่ายออกทรัพยากรห้องสมุด เป็นประเด็นที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิค เพื่อนำไปใช้ในการทำรายการและจัดหมู่

หนังสือของห้องสมุด การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าจากสภาพปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ส่วนใหญ่หนังสือยังไม่มีการทำรายการและจัดหมู่ ทำให้ครูบรรณารักษ์เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องนำความรู้ด้านนี้ไปใช้ในการทำรายการและจัดหมู่หนังสือ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ทศนีย์ ขวัญสุวรรณ(2522) และนพพร เพียรพิกุล(2523) ที่พบว่า การจัดหมู่หนังสือและการทำบัตรรายการจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก และงานวิจัยของ เขียวลักษณ์ สุขทัพภ์ (2525) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้เกี่ยวกับการแบ่งหมู่หนังสือระบบทศนิยมของคิวอี้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก

2.5.3 ด้านงานบริการ

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านงานบริการไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย ยกเว้น 1 ประเด็นที่ครูบรรณารักษ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นำไปใช้ประโยชน์ คือ การปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือสำรอง(47.87%) โดย 5 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ยืม รับผิดชอบ และทวงหนังสือ (85.11%) การจัดเตรียมทรัพยากรห้องสมุดที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้(78.72%) การสอนการใช้ห้องสมุดอย่างเหมาะสม(76.06%) การส่งเสริมและแนะนำการอ่านหนังสือ (74.47%) และการจัดเตรียมทรัพยากรห้องสมุดประกอบการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (60.64%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำความรู้ด้านงานบริการไปใช้ประโยชน์ตรงกันทั้ง 5 ประเด็น คือ การจัดเตรียมทรัพยากรห้องสมุดที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ยืม รับผิดชอบ และทวงหนังสือ การจัดเตรียมทรัพยากรห้องสมุดประกอบการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การส่งเสริมและแนะนำการอ่านหนังสือ และการสอนการใช้ห้องสมุดอย่างเหมาะสม

2.5.4 ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านงานกิจกรรมห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย ยกเว้น 1 ประเด็นที่ครูบรรณารักษ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นำไปใช้ประโยชน์ คือ การฉายสไลด์ หรือวีดิทัศน์(46.60%) โดย 5 อันดับสูงสุดครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การจัดแนะนำหนังสือใหม่(84.29%) การจัด

นิทรรศการ(82.20%) การจัดประกวดเรียงความหรือคำขวัญในวาระสำคัญ(72.25%) การจัดตั้งชุมนุมนักอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน(71.73%) และการจัดมุมเสานิทาน(70.68%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำประเด็นความรู้ด้านงานกิจกรรมห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ตรงกันใน 3 ประเด็น คือ การจัดนิทรรศการ การจัดแนะนำหนังสือใหม่ และการจัดตั้งชุมนุมนักอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ส่วนประเด็นความรู้ที่มีความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ไม่ตรงกัน 3 ประเด็น คือ การจัดงานวันห้องสมุด และการใช้เกมเพื่อนำไปสู่การอ่าน ซึ่งเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง ในขณะที่การจัดมุมเสานิทาน และการจัดประกวดเรียงความหรือคำขวัญในวาระสำคัญ เป็นประเด็นที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์

2.5.5 ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย ยกเว้น 2 ประเด็นที่ครูบรรณารักษ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นำไปใช้ประโยชน์ คือ การสร้างกรอบแนวคิดและหรือสมมติฐาน(49.59%) และการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง(45.53%) โดย 5 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การกำหนดหัวข้อและการกำหนดประเด็นสำหรับการวิจัย และการเลือกใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล มีเท่ากัน(66.67%) การจัดระเบียบข้อมูล(64.23%) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์(60.16%) และการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับการวิจัย(56.91%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำประเด็นความรู้ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ตรงกันใน 4 ประเด็น คือ การกำหนดหัวข้อและการกำหนดประเด็นสำหรับการวิจัย การเลือกใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ส่วนประเด็นความรู้ที่มีความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ไม่ตรงกัน 2 ประเด็น คือ การสร้างกรอบแนวคิดและหรือสมมติฐาน ซึ่งเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง ในขณะที่การเขียนรายงานการวิจัย เป็นประเด็นที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์

2.5.6 ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 ต้องการนำความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ทุกประเด็นย่อย โดย 5 อันดับสูงสุดที่ครูบรรณารักษ์ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ดังนี้ คือ การใช้ระบบปฏิบัติการ DOS หรือ WINDOWS(80.50%) การจัดเก็บและเรียกแฟ้มข้อมูล(79.87%) การใช้เครื่องพิมพ์(printer) (74.84%) การพิมพ์เอกสาร คู่มือและรายงานของห้องสมุด(72.96%) และการป้องกันและกำจัดไวรัสคอมพิวเตอร์ และการสร้างและจัดการฐานข้อมูลของห้องสมุด มีเท่ากัน(67.30%)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนสูงสุด 5 อันดับ มีความต้องการนำความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ตรงกันทั้ง 6 ประเด็น คือ การใช้ระบบปฏิบัติการ DOS หรือ WINDOWS การจัดเก็บและเรียกแฟ้มข้อมูล การใช้เครื่องพิมพ์(printer) การป้องกันและกำจัดไวรัสคอมพิวเตอร์ การพิมพ์เอกสาร คู่มือและรายงานของห้องสมุด และการสร้างและจัดการฐานข้อมูลของห้องสมุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูบรรณารักษ์ที่มีต่อความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

3.1 เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 95 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 10 ประเด็น สำหรับ 3 ประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนมากเรียงลำดับลงมา ได้แก่ ต้องการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ในการดำเนินงานห้องสมุด(59 คน) ต้องการปรับปรุงและแก้ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้นเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้อย่างเต็มที่(22 คน) และต้องการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของครู นักเรียน และประชาชนอย่างแท้จริง(15 คน)

3.2 ลักษณะของกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 52 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 7 ประเด็น โดยประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนสูงสุด 46 คน เห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการจะเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงๆ

3.3 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 55 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 3 ประเด็น โดยประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนสูงสุด 43 คน ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นหน่วยงานที่มีสถานที่ตั้งที่สามารถเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยสะดวก จำนวนรองลงมา จำนวน 12 คน เห็นว่าควรเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือและมีความพร้อมที่สะดวกในการจัดกิจกรรม และครูบรรณารักษ์จำนวน 10 คน เห็นว่าทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันหรือแบ่งกันจัดกิจกรรมที่หน่วยงานแต่ละแห่งนัด

3.4 ขอบเขตความรู้ที่ต้องการ

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 62 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 5 ประเด็น สำหรับ 3 ประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนมากเรียงลำดับลงมา ได้แก่ ต้องการให้ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นความรู้ที่ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ (31 คน) ต้องการความรู้ที่ครอบคลุมงานห้องสมุดทุก ๆ ด้าน (20 คน) และต้องการเนื้อหาความรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (10 คน)

3.5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 59 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 9 ประเด็น โดยประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนสูงสุด 36 คน คือ ต้องการนำความรู้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดให้การดำเนินงานมีความถูกต้องและทันสมัยให้เป็นแหล่งความรู้ที่แท้จริง

3.6 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 92 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ทั้งหมด 9 ประเด็น สำหรับ 3 ประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนมากเรียงลำดับลงมา ได้แก่ ขาดเงินสนับสนุน (60 คน) ความไม่สะดวกสำหรับการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมโดยเฉพาะหน่วยงานที่อยู่ไกลจากโรงเรียน (18 คน) และต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างจึงทำให้ไม่สามารถทำงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร และไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง มีผู้ตอบเท่ากัน (17 คน)

3.7 อื่นๆ

ครูบรรณารักษ์ จำนวน 9 คน ได้ให้ความคิดเห็นอื่นๆ ทั้งหมด 5 ประเด็น โดยประเด็นที่มีครูบรรณารักษ์ตอบจำนวนสูงสุด 4 คน คือ ต้องการให้มีครูบรรณารักษ์ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์มาทำงานในห้องสมุดโดยตรง ซึ่งความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์จำนวนดังกล่าวเป็นจำนวนสูงสุดของครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 คน ในขณะที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางจำนวนสูงสุด 2 คน เห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องโดยที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆเลย

การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ได้ทดสอบดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานทุกด้าน คือ

สมมติฐานส่วนที่ 1 กำหนดไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ ผลการวิจัย(ตารางที่ 10) พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (98.52%) ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ

สมมติฐานส่วนที่ 2 กำหนดไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิค เพื่อนำไปใช้ในการทำรายการและจัดหมู่หนังสือของห้องสมุด ผลการวิจัย(ตารางที่ 35 และ 37) พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แม้ว่าความต้องการความรู้ด้านงานเทคนิคและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำรายการและจัดหมู่หนังสือของห้องสมุดจะเป็นความต้องการของครูบรรณารักษ์ที่มีใช้จำนวนสูงสุดก็ตาม แต่ครูบรรณารักษ์ร้อยละ 95.05 ที่ต้องการความรู้ด้านงานเทคนิค และร้อยละ 85.86 ที่ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำรายการและจัดหมู่หนังสือ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยจะนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของครูบรรณารักษ์ มีดังนี้

1. หน่วยงานและสถานที่จัด

- 1.1 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องควรจัดกิจกรรมในหัวข้อที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนที่สังกัดอยู่ในอำเภอหรือจังหวัดนั้นๆ
- 1.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอควรประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องร่วมกับหน่วยงานทางวิชาชีพ ได้แก่ ห้องสมุด ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สมาคมและชมรมทางวิชาชีพ เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีรูปแบบที่หลากหลาย สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูบรรณารักษ์

2. รูปแบบที่จัด

- 2.1 สถาบันราชภัฏที่มีความพร้อมสามารถเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- 2.2 หน่วยงานที่จัดการประชุมหรือการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ ควรเน้นความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีลักษณะเป็นการประชุม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือการอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงงานห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น
- 2.3 ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 2.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาพิเศษ หรืออาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์จากภายนอกโรงเรียนมาเป็นวิทยากร
- 2.5 หน่วยศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดทำรายชื่อห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการจัดห้องสมุดถูกต้องและได้มาตรฐานเพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถเข้าศึกษาดูงานได้

3. ช่วงเวลาที่จัด

- 3.1 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัย ควรจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องและการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน) เพราะเป็นช่วงเวลาที่ครูบรรณารักษ์สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

- 3.2 ห้องสมุดที่จัดให้บริการวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ควรเปิดให้บริการวรรณกรรมในวันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน) เพื่อให้ครูบรรณารักษ์จะเข้าศึกษาค้นคว้าได้อย่างสะดวก
- 3.3 คีทษานิตศกัควรจัดนิเทศงานห้องสมุดในเวลาราชการเพราะจะช่วยให้ผู้นิตศกัควรได้เห็นสภาพการปฏิบัติงานจริงของครูบรรณารักษ์
- 3.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรถัดกิจกรรมการศึกษาดูงานในเวลาราชการเพราะจะช่วยให้สามารถศึกษาและเห็นสภาพการปฏิบัติงานจริงและครบทุกงาน
- 3.5 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ควรถัดการประชุมในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงปิดภาคการศึกษา(ภาคฤดูร้อน)

4. ขอบเขตความรู้

- 4.1 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นขอบเขตความรู้ด้านงานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ และงานกิจกรรมห้องสมุด
- 4.2 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องควรถัดกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียน การทำวิจัย และการใช้เทคโนโลยีในงานห้องสมุด เพื่อที่ครูบรรณารักษ์จะสามารถผลิตผลงานทางวิชาการและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในงานห้องสมุดได้
- 4.3 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นขอบเขตความรู้ที่เป็นทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในภูมิภาคอื่น ๆ
2. การวิจัยความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอื่น ๆ